Nærings- og fiskeridepartementet

Høringsnotat

Forslag til endringer i forskrift om gebyrer for Norsk akkrediterings tjenester

Innledning

Nærings- og fiskeridepartementet sender med dette på høring forslag til endringer i forskrift 19. juli 2021 nr. 2432 om gebyrer for Norsk akkrediterings tjenester med frist for høringssvar 15. desember. Departementet foreslår å øke alle gebyrsatsene fra dagens nivå med 10 pst. Endringene skal bidra til at akkrediteringstjenester i større grad vil være selvfinansierende gjennom gebyrer.

Bakgrunn

Om Norsk akkreditering

Norsk akkreditering er Norges nasjonale akkrediteringsorgan i henhold til lov om det frie varebytte i EØS (EØS-vareloven), som gjennomfører EUs forordning om markedstilsyn og produktansvar (765/2008) i norsk rett. Akkreditering er et viktig verktøy for å sikre trygge varer og tjenester på det norske markedet og for å bidra til konkurransekraft og internasjonal markedsadgang for norske virksomheter. Akkreditering er en formell anerkjennelse av at en virksomhets kvalitetssystemer og kompetanse er i samsvar med nasjonale og/eller internasjonale krav. Gjennom akkreditering viser virksomheter til omverdenen at en uavhengig tredjepart bekrefter at de overholder relevante krav og følger gjeldende regelverk. Akkreditering er et viktig virkemiddel i det grønne skiftet og kan bidra til høyere kvalitet på, og mer effektive, offentlige tjenester. Akkrediterte virksomheter kan kvalitetssikre teknisk krevende godkjenningsordninger på vegne av det offentlige. De kan kontrollere at eksempelvis utstyr til EU-kontroll av kjøretøy, oppdrettsanlegg og avløpsrenseanlegg er i tråd med regelverket.

Gjennom arbeid i europeiske og internasjonale samarbeidsorganisasjoner bidrar Norsk akkreditering til å sikre tilliten til norske akkreditering. Internasjonale avtaler om gjensidig anerkjennelse av akkrediteringer bidrar til å senke kostnadene for bedrifter, forbrukere og myndigheter, fordi f.eks. samme testrapport kan brukes i flere land. Norsk akkreditering har også myndighet til å utføre inspeksjoner i samsvar med OECDs prinsipper for god laboratoriepraksis (GLP). Etaten har ansvar for akkreditering av miljørevisorer i Norge som et ledd i EUs ordning for miljøstyring og miljørevisjon (Eco-Management and Audit Scheme).

Departementets vurdering og forslag

Behov for økning av gebyrene

Departementet gjennomfører, sammen med Norsk akkreditering, en helhetlig gjennomgang av etatens finansieringsmodell. Formålet er å komme frem til en finansieringsmodell som er bærekraftig over tid. Akkrediteringstjenester skal i utgangspunktet være selvfinansierende gjennom gebyrer. Dagens gebyrer dekker ikke Norsk akkrediterings utgifter forbundet å tilby akkrediteringstjenesten. Det er flere grunner til dette.

De siste ti årene har medført et utvidet tjenestetilbud som følge av at akkreditering benyttes på flere og nye fagområder, og flere akkrediteringsstandarder utvikles på eksisterende områdene, som gjør at tilbudet må oppdateres. En særlig utfordring er EU-regelverk som i økende grad stiller krav til akkreditering, mens etterspørselen etter mange av disse nye akkrediteringsordningene i Norge er lav. NA kan som utgangspunkt ikke si nei til å etablere nye eller oppdatere eksisterende ordninger, med mindre det er inngått en avtale med myndighetene i et annet EØS-land om at norske virksomheter kan benytte deres akkrediteringsorgan for bestemte ordninger. Dette følger av EØS-avtalen, og forpliktelsen er gjennomført i norsk rett i EØS-vareloven.

Som en del av endret finansieringsmodell dekker ansvarlig departement fra 2026 kostnader forbundet med å opprette nye ordninger. Dette tar noe av presset av NAs finanser og legger samtidig ansvaret for å vurdere nye ordninger til ansvarlig departement. Drift og vedlikehold av ordninger vil fortsatt dekkes gjennom gebyrer og dersom det er få akkrediterte virksomheter vil det kunne påvirke forholdet mellom inntekter og utgifter negativt.

NA har videre over en lengre periode hatt kostnader forbundet med høy turnover og vil fremover stå overfor økte driftskostnader knyttet til innføring av et nytt moderne fagsystem og nye lokaler med høyere husleie. Det legges dog til grunn at innføringen av det nye fagsystemet vil redusere NAs arbeidsmengde noe og dermed redusere kostnadene ved å tilby akkreditering.

I forslag til statsbudsjett for 2027, jf. Nærings- og fiskeridepartementets Prop. 1 S (2026–2027, Kap. 3903, s. 113), varslet departementet at det i første omgang legger opp til å øke gebyrnivået på 10 pst. i 2027. Dette vil ikke være tilstrekkelig til å dekke alle utgifter til akkreditering, men departementet er opptatt av ikke å øke gebyrbyrden på NAs kunder urimelig mye på kort tid.

Arbeidet med helheten i gebyrmodell vil derfor pågå utover i 2027. Departementet vil i den sammenhengen vurdere om det bør gjøres større strukturelle endringer i gebyrmodellen, samt vurdere rom for effektivisering av NAs drift for å ta ned kostnader. En del av vurderingene vil være hvordan økte gebyrer kan påvirke Norsk akkrediterings kunder. Det er derfor i inneværende høring ikke lagt opp til endringer utover en generell økning i gebyrnivået. Departementet legger opp til å høre ev. endringer og ytterligere økninger i gebyrnivået i løpet av 2027, slik at de kan tre i kraft fra 2028.

Forslag til endring i gebyrnivået

Departementet foreslår å øke samtlige gebyrer med 10 pst., rundet opp til nærmeste hele ti kroner, slik at de i 2027 vil være som følger:

- 15 390 kroner i søknadsgebyr for ny akkreditering
- 4 650 kroner i søknadsgebyr for utvidede akkreditering
- 2 140 kroner per time i saksbehandlingsgebyr
- 310 kroner per innleide time i administrasjons- og harmoniseringsgebyr
- 20 110 kroner i årsgebyr per akkreditering

Departementet estimerer at dette vil innebære om lag 3,6 millioner i økte gebyrinntekter i 2027 gitt uendret aktivitetsnivå. I realiteten vil inntektene kunne være både lavere og høyere enn dette.

Forskrift om endring i forskrift om gebyrer for Norsk akkrediterings tjenester

Hjemmel: Fastsatt av Nærings- og fiskeridepartementet med hjemmel i lov 12. april 2013 nr. 13 om det frie varebytte i EØS (EØS-vareloven) § 3 tredje ledd.

I

I forskrift 19. juli 2021 nr. 2432 om gebyrer for Norsk akkrediterings tjenester gjøres følgende endringer:

§ 4 skal lyde:

§ 4 *Søknadsgebyr*

(1) Søknadsgebyr utgjør kr *15 390* for søknad om ny akkreditering eller annen godkjenning.

(2) Søknadsgebyr utgjør kr *4 650* for søknad om utvidelse av eksisterende akkreditering eller annen godkjenning.

§ 5 første ledd skal lyde:

(1) For Norsk akkrediterings egne ansatte utgjør saksbehandlingsgebyret en fast pris på kr *2 140* pr. time.

§ 6 første ledd skal lyde:

(1) Årsgebyr utgjør kr *20 110* pr. akkreditering.

§ 7 skal lyde:

§ 7 *Administrasjons- og harmoniseringsgebyr*

Ved innleie av personell kommer det i tillegg et administrasjons- og harmoniseringsgebyr på kr *310* pr. utført time.

II

Endringene trer i kraft 1. januar 2027.